

TÁR C Z A.

J E L E N T É S

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRA
ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1910. ÉV III. NEGYEDÉBEN.

I.

A *nyomtatványi osztály* anyaga e negyedévben kötelespéldányokban 2975 darab, ajándék útján 123 drb, áttétel útján 6 drb, vétel útján 179 drb, vagyis összesen 3283 drb nyomtatvánnyal gyarapodott. Ezenfelül kötelespéldányok czimén beérkezett: alapszabály 350 drb, egyházi körlevél 68 drb, falragasz 2013 drb, gyászejentés 1600 drb, hivatalos irat 185 drb, műsor 327 drb, szinlap 1837 drb, zárszámadás 570 drb, különféle 913 drb, összesen tehát 7863 drb apró nyomtatvány. Vételre fordítottatott 1486:54 korona, 25 máрка és 11:50 franc.

Ajándékaikkal a következők gyarapították a nyomtatványi osztály anyagát: Áldásy Antal (4 drb), A Múzeumok és Könyvtárak országos főfelügyelősége, Bibliothèque royale de Belgique Bruxelles, Budapesti kereskedelmi és iparkamara, Bunte I. Portsmouth, Deputazione di storia patria Fiume, Fabó Bertalan, Fejérpataky László, Főrendiházi iroda (8 drb), Galilei-kör (2 drb), Gallé Tamás Beregszász, Handelsministerium Wien (2 drb), Honvédelmi miniszterium, Kais. Akademie der Wissenschaften Wien, Kállay András Nyiregyháza (2 drb), Kereskedelemügyi miniszterium, Kongl. universitets bibliotek Uppsala, Kúnváry Fülöp (25 drb), Library of Congress Washington (2 drb), Löw Immanuel Szeged (2 drb), Maday Gyula, Magyar egyházirodalmi iskola, Magy. kir. földtani intézet igazgatósága, Magy. kir. központi statisztikai hivatal (2 drb), Magy. kir. posta központi anyagraktára, Magy. kir. posta és távirtda vezérigazgatósága (2 drb), Magyar Könyvszemle szerkesztősége, Magyar Tud. Akadémia (3 drb), Melich János, Minister of mines Melbourne, Nagy Olivérné Kassa, Renaissance könyvkiadóvállalat, Rensselaer polytechnic institute Troy, Smithsonian Institution Washington (10 drb), Statistische Zentral-Kommission Wien (5 drb), Strausz Dávid Szabó György Nagyernye, Szalay Imre (2 drb), id. Szinnyei

József, Temesvár város tanácsa, Tud. Egyetem tanácsa (5 drb). Váczi múzeum egyesület elnöke (2 drb), Vallás- és közoktatásügyi miniszterium (2 drb), Városi múzeum és könyvtár igazgatósága Versecz, Verein d. niederösterr. Landesfreunde Baden. Wachsmann Ferencz, Zambra Alajos (2 drb).

A könyvtár helyiségeiben a múlt negyedévben 2473 egyén 6424 kötet nyomtatványt használt, kölcsön útján pedig 411 egyén 693 kötetet.

A lefolyt negyedévben 895 munka osztályoztatott, amelyekről összesen 1125 czédula készült. A kötelezpéldányok átvételére berendezett helyiségbe 601 csomag érkezett, 830 levél expediatatott, amiből 385 reklamálás volt.

II.

A *kézirattár* az 1910. év harmadik negyedében ajándék útján 1 újkori kézirattal és 2 irodalmi levéllel, vétel útján 2 újkori és 1 zenei kézirattal, áttétel útján 1 újkori kézirattal, 7 irodalmi és 2 zenei levéllel s 3 irodalmi analektával, összesen 18 darabbal gyarapodott. Vételre összesen 330 koronát fordítottunk.

Ajándékozók voltak Kereszty István, ki 2 irodalmi levelet és Tolnai Vilmos, ki Mátyási József 1 művének sajátkezű kéziratát ajándékozta a kézirattárnak.

A szerzett anyagból kiemeljük Pap János magyar történetét, melyet a szerző, mint Guyon tábornok gyermekeinek nevelője írt Damaskusban s benne a szabadságharcz történetét személyes élményei alapján írta meg, továbbá Ruzsitska József «Kemény Simon» cz. operája partitúráját s néhány érdekes irodalmi levelet, melyek a Vadnay Károly hagyatékából származnak.

A gyarapodás feldolgozásán kívül elkészült az irodalmi analekták reviziója.

Az évnegyed folyamán 53 kutató 185 kéziratot, 24 irodalmi levelet és 17 irodalmi analektát használt. Kikölcsönöztünk 3 esetben 3 kéziratot.

III.

A *hírlaptár* gyarapodása: kötelezpéldányokban 199 évfolyam 24.638 szám (ezek közül számonként jött 5.927 sz.); ajándék 6 évf. 1.483 szám; áttétel 93 szám; vásárlás 8 évf. 1.976 szám (5790 korona fillér értékben), összesen 213 évf. 28.190 szám.

Vásárlás Wittner K. antiquariustól: Aehrenlese 1827., 1831., 1833.; Egészségi Tanácsadó 1866.; Kalauz (Pécs) 1866/7.; Der Kath. Christ 1855.; Valvoja 1882. évfolyama (ez az egyetlen

finn nyelvű lapunk), ezenfelül számos, hiányainkat kielégítő lapszám. — Ajándékozók: dr. Hermann Antal (Bosnische Post 1909. és 1910. évf.) és Budapest szék főv. Könyvtára.

Az évnegyed folyamán a könyvtárban 499 olvasó 1092 kötet hirlapot, házonkívül 7 olvasó 29 kötet, összesen 506 olvasó 1.121 kötet hirlapot használt.

Átnézetett 214 évfolyam 19.824 szám. Czeduláztatott 220 évfolyam, köztük 20 új lap. Bekötetett 196 kötet hirlap.

A nyomdai kimutatással érkezett kötelezpéldányok a gyarapodási naplóba irattak s a nyilvántartó czedulakatalógusba vezetettek és a számonként küldött lapokkal együtt betürendbe osztályozva elhelyeztettek. A csomagküldeményben hiányzott hirlapszámok azonnal reklamáltattak és följegyeztettek, de időnként a bekötés alá rendezéskor is történt reklamálás.

IV.

A *levéltár* az elmúlt évnegyedben vétel útján 866 drb, ajándék útján 2 drb, összesen tehát 888 drb irattal gyarapodott.

A törzsgyűjtemény gyarapodásából 130 drb esik a középkori, 404 drb az ujabbkori iratok csoportjára, 4 drb a czimereslevelek, 305 drb az 1848/49-es iratok és 45 drb a gyászjelentések gyűjteményére.

Vételre fordíttatott 1922 korona.

Ajándékaikkal Bevilaqua Béla m. n. múzeumi gyakornok és Thallóczy Lajos cs. és kir. közös pénzügyminiszteri osztályfőnök gyarapították a levéltár anyagát.

A nevezetesebb szerzemények közül megemlítendő az a 129 drb középkori oklevélből álló gyűjtemény, mely egy magánlevéltár anyagából került a Múzeum birtokába és a mely Hunyad és Közép-Szolnok megyékre, továbbá a Csáholyi családra vonatkozólag tartalmaz adatokat. Kuriozum számba mennek azok a levelek, a melyek Budavára visszavételének 50. évfordulója alkalmából az ostromban annak idején résztvett és még életben lévő honvédek által a jubileumi ünnepélyt rendező bizottsághoz intéztettek.

A czimereslevelek gyűjteménye a következő darabokkal gyarapodott. 1. 1574. augusztus 31. Bécs. Miksa király czimereslevele Zalay, máskép Tutor Péter és testvérei részére. Eredeti. 2. 1582. november 14. Varsó. Báthory István czimereslevele Ippi Frater Pál részére. (Fénykép.) 3. 1627. augusztus 24. Bécs. II. Ferdinand czimereslevele a Polotínich család részére. 4. 1638. márczius 28. Pozsony. II. Ferdinand czimereslevele Brukner Gáspár és családja részére.

A lefolyt évnegyedben 39 kutató 12.789 drb iratot használt. Kikölcsönöztetett 9 térítvényen 1396 drb irat.

A lefolyt negyedév szerzeményeinek feldolgozásán kívül feldolgoztatott a Hidaskürti Nagy család levéltára, melynek állománya a következő: XV. századi eredeti oklevelek 5 drb, XVI. sz. mohácsi vész előtti oklevelek 3 drb, középkori oklevelek másolatai 4 drb, XVI. sz. mohácsi vész utáni iratok 14 drb, XVII. sz. iratok 158 drb, XVIII. sz. iratok 780 drb, XIX. sz. iratok 1040 drb. Genealogiák 67 drb, kéziratok 5 drb, rajzok és térképek 4 drb, lajstromok 45 drb, összesen 2125 drb. Ezek között a következő czimereslevelek találtak: 1. 1651 márczius 14. Bécs. III. Ferdinand czimereslevele Liszka János részére. 2. 1661. A Roboz család czimerének leírása. 3. 1745 október 11. Komárom vármegye nemes bizonyítványa Róka Ádám részére. Átírva a családnak 1651.-diki czimereslevele. NB. A családot előbb Liszka-nak hívták és erre a névre van az armalis is kiállítva, mely az 1. sz. alattival azonos. 4. 1792 július 26. Bécs. II. Ferencz czimereslevele Tokody Mihály és András részére. — Folytattatott azonkívül a Türr-iratok rendezése.